

کتابخانه

دانشگاه سمنان
دانشکده علوم انسانی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته الهیات - مبانی فقه و حقوق اسلامی

عنوان:

بررسی مبانی فقهی اهدای عضو محکومین به اعدام و متوفی

استاد راهنما:

دکتر حمید مسجد سرایی

استاد مشاور:

دکتر مصطفی جباری

پژوهشگر:

زهرا گلستانی

بهمن ماه ۱۳۹۵

دانشگاه سمنان
دانشکده علوم انسانی

باسمه تعالی

شماره:
تاریخ:
پیوست:

صور تجلیسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

با تأییدات خداوند متعال جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

خانم زهره گلستانی - ۹۳۱۲۲۳۷۰۰۶ - فقه و مبانی حقوق اسلامی

با عنوان:

مبانی فقهی اهدای اعضای محکومین به اعدام و اشخاص متوفی

در ساعت ۱۵ روز دوشنبه مورخ ۹۵/۱۱/۱۸ - در محل سمعی و بصری

دانشکده علوم انسانی

حضور استادان محترم راهنما، مشاور و هیأت داوران تشکیل گردید و در این جلسه پایان نامه با موفقیت مورد دفاع قرار گرفت.

دریافت نمود.

با درجه **خوب**

نامبرده نمره (به عدد احروف) **صفره و صد و سی و یک** ۱۷/۴۱

امضاء

دکتر حمید مسجد سزایی

استاد راهنما:

امضاء

دکتر مصطفی جباری

استاد مشاور:

امضاء

دکتر مهدی موحدی محب

استاد داور داخلی خارجی:

امضاء

دکتر محمد روحانی مقدم

استاد داور داخلی خارجی:

دانشگاه سمنان
دکتر بهروز گل محفدی
رئیس دانشکده علوم انسانی

دانشگاه سمنان
دکتر علیرضا خیمیاطین
معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی

فایده

**کلیه حقوق مادی و معنوی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات،
و نوآوری‌های ناشی از تحقیق موضوع این پایان‌نامه متعلق به
دانشگاه سمنان است.**

*****تعهدنامه*****

اینجانب **زهره گلستانی** دانشجوی دوره **کارشناسی ارشد رشته مبانی فقه و حقوق اسلامی** دانشکده **علوم انسانی** دانشگاه **سمنان**، تعهد می‌نمایم که محتوای این پایان نامه نتیجه تلاش و تحقیقات خود بوده و از هیچ منبعی کپی‌برداری نشده و به پایان رسانیدن آن نتیجه‌ی تلاش و مطالعات مستمر اینجانب و راهنمایی و مشاوره اساتید محترم بوده است. در صورت اثبات خلاف مندرجات فوق، به تشخیص دانشگاه مطابق با ضوابط و مقررات حاکم (قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی، ضوابط و مقررات آموزشی، پژوهشی و انضباطی ...) با اینجانب رفتار خواهد شد و حق هرگونه اعتراض در خصوص احقاق حقوق مکتسب و تعیین تخلف و مجازات را از خویش سلب می‌نمایم. در ضمن، مسؤلیت هرگونه پاسخگویی به اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی و مراجع ذی صلاح (اعم از ادارای و قضایی) به عهده اینجانب خواهد بود و دانشگاه هیچ‌گونه مسؤلیتی در این خصوص نخواهد داشت.

نام و نام خانوادگی و امضاء دانشجو:

تاریخ:

تقدیم به

تقدیم به روح آسمانی پدرم که در سوز زمستان و گرمای تموز تنهیم نگذاشت.

تقدیم به مادر فداکارم که بهشت را زمین گذاشت تا مرا در آغوش بگیرد، آن نخستین آموزگارانی که ایمان و اعتقادشان به خداوند الهام بخش جهان بینی ام شد.

تقدیم به برادرم که با قلب رئوف و روح پر احساسش امید به زندگی را در درونم جاری ساخت.

و تقدیم به همسرم عزیزم که برایم لحظه‌های ناب زندگی را شکوفا ساخت.

تشکر و قدردانی

من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق

حمد و سپاس خدای را که توفیق کسب دانش و معرفت را به ما عطا فرمود. در اینجا بر خود لازم می دانم از تمامی اساتید بزرگوار، به ویژه اساتید دوره کارشناسی ارشد که در طول سالیان گذشته مرا در تحصیل علم و معرفت و فضایل اخلاقی یاری نموده‌اند تقدیر و تشکر نمایم.

از استاد گرامی و بزرگوار جناب آقای دکتر مسجدسرای که راهنمایی اینجانب را در انجام تحقیق، پژوهش و نگارش این پایان نامه تقبل نموده‌اند نهایت تشکر و سپاسگزاری را دارم. از جناب آقای دکتر جباری به عنوان مشاور که با راهنمایی خود مرا مورد لطف قرار داده‌اند کمال تشکر را دارم.

و در نهایت تشکر می‌کنم از سایر اساتید و دیگر افرادی که در انجام این پایان نامه بنده حقیر را یاری فرمودند.

از اساتید محترم داور، که داوری این تحقیق را پذیرفتند، کمال قدردانی را دارم.

از حق تعالی موفقیت و سربلندی همگان را خواستارم.

چکیده

یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های انسان در طول تاریخ، نجات جان هموعان خویش بوده است. این امر وجدانی که از جانب شارع مقدس نیز بر آن تأکید فراوان شده است، به شیوه‌های گوناگون مادی و معنوی و در قالب انفاق و ایثار و گذشت تحقق می‌پذیرد.

از جمله مسائل مهم، مبتلا به و تا حدودی فراگیر که در پرتو فقه نوین باید به آن پاسخ داده شود، مسأله جواز یا عدم جواز اهدای اعضا بدن محکومین به قصاص و نیز افراد متوفی و نیز افراد دچار مرگ مغزی است. یافته‌ها حاکی از آن است که فقها در رابطه با اهدای عضو محکومین به اعدام دو دسته شده‌اند: به گونه‌ای که گروهی با مبانی فقهی نظیر: نجاست اعضا قطع شده، حرمت مثله کردن و حرمت اضرار به نفس این کار را جایز نمی‌دانند و در مقابل گروهی دیگر از فقها با تمسک به برخی از ادله نظیر آیات و قاعده سلطنت به جواز چنین عملی قائل شده‌اند. با بررسی ادله و دیدگاه‌های طرفین، قول به جواز اهدای عضو محکومین به اعدام ترجیح داده شده است.

واژگان کلیدی: اهدای عضو، اعدام، متوفی، پیوند اعضا، مرگ مغزی.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه.....
۳	فصل اول : کلیات تحقیق.....
۴	۱-۱- بیان مسئله.....
۵	۱-۲- ضرورت انجام تحقیق.....
۶	۱-۳- اهداف تحقیق.....
۶	۱-۴- سؤالات تحقیق.....
۶	۱-۵- فرضیات تحقیق.....
۶	۱-۶- پیشینه تحقیق.....
۷	۱-۶- روش تحقیق.....
۸	فصل دوم: مفهوم شناسی و مباحث مقدماتی.....
۹	۲-۱- تعریف لغوی و اصطلاحی عضو.....
۹	۲-۲- دسته بندی اعضای بدن.....
۱۰	۲-۲-۱- اعضای پیوند پذیر و پیوند ناپذیر.....
۱۰	۲-۲-۲- اعضای تک و جفت.....
۱۰	۲-۲-۳- اعضای ترمیم پذیر و ترمیم ناپذیر.....
۱۰	۲-۲-۴- اعضای اصلی یا مهم و جانبی یا بی اهمیت.....
۱۱	۲-۲-۵- اعضای ظاهری و باطنی.....
۱۱	۲-۳- مفهوم پیوند اعضا.....
۱۱	۲-۴- تاریخچه ی پیوند اعضا.....

- ۱-۴-۲: تاریخچه ی پزشکی پیوند اعضای بدن در تمدن بشری ۱۱
- ۲-۴-۲: تاریخچه ی پزشکی پیوند اعضا در ایران ۱۳
- ۲-۵: معیارهای پیوند اعضا..... ۱۳
- ۲-۶: معنای محکوم..... ۱۴
- ۲-۷: معنای لغوی و اصطلاحی اهداء..... ۱۴
- ۲-۸: معنای لغوی و اصطلاحی قصاص..... ۱۴
- ۲-۹: تعریف لغوی و اصطلاحی اعدام..... ۱۵
- ۲-۱۰: معنای حیات و موت..... ۱۵
- ۲-۱۰-۱: معنای حیات و موت در کتب لغت ۱۵
- ۲-۱۰-۲: موت از دیدگاه قرآن ۱۶
- ۲-۱۰-۳: تعریف مرگ از نظر پزشکی ۱۹
- ۲-۱۰-۴: تعریف مرگ از نظر فقهای امامیه ۱۹
- ۲-۱۰-۵: تعریف مرگ از نظر اهل سنت ۲۰
- ۲-۱۱: معیارهای تحقق مرگ..... ۲۱
- ۲-۱۱-۱: دیدگاه پزشکان ۲۱
- ۲-۱۱-۲: دیدگاه فقها امامیه ۲۱
- ۲-۱۲: تعریف مرگ مغزی..... ۲۲
- ۲-۱۳: تاریخچه ی مرگ مغزی..... ۲۳
- ۲-۱۴: معیارهای مغزی برای تشخیص مرگ مغزی..... ۲۳
- ۲-۱۵: علت وقوع مرگ مغزی..... ۲۴
- ۲-۱۶: حالت های مشتبه با مرگ مغزی..... ۲۵
- ۲-۱۶-۱: تمیز مرگ مغزی از حالت کوما..... ۲۵
- ۲-۱۶-۲: تمیز مرگ مغزی از حالت اغمای معمولی ۲۶

فصل سوم: رابطه موت و مبتلایان به مرگ مغزی..... ۲۷

- ۳-۱: دیدگاه قائلین به مالکیت انسان بر اعضای بدن خود و عدم آن ۲۸
- ۳-۱-۱: ادله قائلین به مالکیت انسان بر اعضای بدن ۳۰
- ۳-۱-۲: ادله قائلین به عدم مالکیت انسان بر اعضای بدن خود ۳۳
- ۳-۲: استدلال پزشکان قائلین به عدم تحقق موت در مرگ مغزی ۳۳
- ۳-۳: استدلال پزشکان قائلین به تحقق موت در مرگ مغزی ۳۴
- ۳-۴: ادله فقهای شیعه مربوط به حیات بیمار مبتلا به مرگ مغزی ۳۷
- ۳-۴-۱: چالش درونی دیدگاههای پزشکی ۳۸
- ۳-۴-۲: ظنی بودن معیارها در تشخیص پزشکی ۳۸
- ۳-۴-۳: بی اعتباری یقین پزشکی در موضوع مرگ مغزی ۳۹
- ۳-۴-۴: الحاق مرگ مغزی به احتضار ۴۰
- ۳-۴-۵: استصحاب آثار شرعی حیات ۴۱
- ۳-۵: نقش وصیت در جواز برداشت عضو ۴۱
- ۳-۵-۱: استدلال قائلین به عدم جواز وصیت ۴۲
- ۳-۵-۲: استدلال قائلین به جواز وصیت ۴۳
- ۳-۵-۳: نقش ولایت در جواز برداشت عضو ۴۶
- ۳-۵-۳-۱: استدلال بر نافذ بودن رضایت ولی در امر برداشت عضو ۴۶
- ۳-۵-۳-۲: استدلال عدم نفوذ رضایت ولی در امر برداشت عضو ۴۶

فصل چهارم: ادله ی فقهی اهدای عضو محکومین به اعدام و متوفی.. ۴۹

- ۴-۱: دیدگاه عدم جواز پیوند عضو مردگان ۵۰
- ۴-۱-۱: ادله ی عدم جواز برداشت عضو از مردگان ۵۰
- ۴-۱-۱-۱: اجماع ۵۰
- ۴-۱-۱-۲: روایات وارد شده در حرمت بهره بردن از مردار ۵۱
- ۴-۱-۱-۳: ادله دال بر حرمت هتک میت مسلمان ۵۲

- ۴-۱-۱-۴: ادله دال بر حرمت مثله ۵۴
- ۴-۱-۱-۵: ادله دال بر عدم جوار تأخیر دفن ۵۶
- ۴-۲: دیدگاه جواز پیوند عضو مردگان ۵۷
- ۴-۲-۱: ادله ی جواز برداشت عضو از مردگان ۵۷
- ۴-۲-۱-۱: حکومت ادله ی عناوین ثانویه بر ادله ی عناوین اولیه ۵۷
- ۴-۲-۱-۲: قاعده ی تزاحم ۵۹
- ۴-۲-۱-۳: روایات ۵۹
- ۴-۳: حکم برداشت اعضای بدن مردگان مغزی ۶۱
- ۴-۳-۱: بحث حکمی ۶۲
- ۴-۳-۲: بحث موضوعی ۶۷
- ۴-۴: اهدای اعضای بدن، قبل از قصاص نفس ۶۹
- ۴-۴-۱: ادله حرمت اهدای اعضا ۶۹
- ۴-۴-۱-۱: حرمت اضرار به نفس ۷۰
- ۴-۴-۱-۲: نفی مالکیت انسان ۷۱
- ۴-۴-۱-۳: حرمت مثله کردن بدن ۷۱
- ۴-۴-۱-۴: نجاست عضو قطع شده ۷۲
- ۴-۴-۱-۵: حرمت انتفاع از میت ۷۳
- ۴-۴-۱-۶: نقض فلسفه ی قصاص ۷۳
- ۴-۴-۲: ادله ی جواز اهدای عضو قبل از قصاص ۷۴
- ۴-۴-۲-۱: آیات قرآن ۷۴
- ۴-۴-۲-۲: شیوه ی اجرای قصاص ۷۶
- ۴-۴-۲-۳: قاعده سلطنت ۷۷

۷۸ نتیجه گیری.....

پیشنهادها..... ۸۲

منابع و مآخذ..... ۸۴

مقدمه

در کشور اسلامی باید کلیه اقدامات و تصمیم‌گیری‌ها در خصوص پیوند اعضا، منطبق با موازین شرعی باشد.

نباید از این نکته غافل شد که تحقیقاتی از این دست عمدتاً با محدودیت‌هایی مواجه است؛ از جمله اینکه پذیرفتن پدیده‌ی مرگ مغزی در کشورهای مختلف با موانع و عکس‌العمل‌های متفاوت مواجه شده و عمده این محدودیت‌ها از ناحیه باورهای اجتماعی تحمیل می‌شود و در کشورهای اسلامی وجود برخی آرای فقهی مبنی بر مخالفت با برداشت و پیوند اعضا از فوت شدگان، گاه تحقیق را به بن بست می‌کشاند.

به بیان دیگر برخی از باورهای دینی و اعتقادات مردمی مانعی بزرگ در توسعه و ترویج مسئله‌ی پیوند اعضا در جامعه تلقی می‌شود.

از سوی دیگر، با عنایت به این که امروزه با تحولات همه‌جانبه و سریع نظام زندگی رو به رو هستیم و بسیاری از موضوعات فقهی نیز به طور مستقیم از همین نظام زندگی پرتکاپو گرفته شده است، ضروری است که فقها در اندیشه فقهی خود بررسی تحول موضوعات را مورد توجه قرار دهند.

امروزه ما در جامعه‌ای زندگی می‌کنیم که به وفور دیده می‌شود، افرادی نیازمند پیوند اعضا هستند و منتظر دریافت عضو پیوندی تا با آن عمر دوباره گرفته و به زندگی خود ادامه دهند.

اما در کنار بانک پیوند اعضا، افرادی وجود دارند که مغز آنها از کار افتاده و به وسیله تنفس مصنوعی و دارو به زندگی نباتی خود در حالت سکون ادامه می‌دهند، این افراد مبتلایان به مرگ مغزی هستند. پس از مبتلایان به مرگ مغزی و افراد متوفی نوبت به محکومین به اعدام می‌رسد.

در این تحقیق بر آنیم که مبانی فقهی اهدای عضو محکومین به اعدام و افراد متوفی که شامل مردگان و افراد مبتلا به مرگ مغزی است را مورد بررسی قرار دهیم.

مباحث این تحقیق در ۴ فصل مطرح گردیده است که ابتدا در فصل اول به بیان کلیات تحقیق شامل: بیان مسئله، ضرورت انجام تحقیق، اهداف تحقیق، سؤالات تحقیق، فرضیات تحقیق و روش تحقیق می‌پردازیم.

سپس در فصل دوم به بیان مفهوم شناسی و مباحث مقدماتی مانند: تعریف عضو، پیوند اعضا،

اهداء، قصاص، اعدام، حیات و موت و مرگ مغزی در کتب لغت، قرآن کریم و لسان فقها و پزشکان و همچنین تاریخچه پیوند اعضا و مرگ مغزی و نیز اقسام پیوند و شرایط پیوند را مطرح می‌کنیم.

بر همین اساس در فصل سوم به طرح مباحثی درباره‌ی استدلال پزشکان به تحقق یا عدم تحقق موت در مرگ مغزی، استدلال فقها به تحقق یا عدم تحقق موت در مرگ مغزی، کلام قائلین به سلطه یا عدم سلطه، مالکیت و عدم مالکیت انسان بر بدن خود، نقش وصیت در جواز برداشت عضو و نقش ولایت در جواز برداشت عضو پرداخته‌ایم.

در فصل چهارم، فصل پایانی که مهم‌ترین فصل به شمار می‌آید، به طرح مباحثی چون ادله جواز و عدم جواز برداشت عضو از مردگان، حکم برداشت اعضا بدن مردگان مغزی و ادله حرمت و جواز اهدای عضو قبل از قصاص نفس و مسائلی از این دست می‌پردازیم و در خاتمه به جمع بندی مباحث مطرح شده پرداخته و نتیجه گیری می‌کنیم.

فصل اول:

کلیات تحقیق

۱-۱ بیان مسئله

سلامت و جان انسان‌ها همواره از دغدغه‌های مهم جوامع بشری بوده است. دانش پزشکی در روند تکاملی خود، خدمات ارزشمندی را در این جهت ارائه نموده است.

میان مرگ و زندگی در فقه و حقوق ارتباط عمیقی وجود دارد، زیرا انسان زنده دارای احکامی است که انسان مرده آن احکام را ندارد و به سبب مرگ، احکام بسیاری به او تعلق می‌گیرد. از این رو نقطه پایان زندگی انسان مبدأ و مبنای ترتب احکام بسیاری است و از این جهت تعیین مرگ از نظر فقه و حقوق ضرورت دارد. از طرف دیگر با پیشرفت‌های علم پزشکی تعیین زمان مرگ ارتباط عمیق با مسئله برداشت اعضای انسانی دارد.

در حال حاضر در سراسر جهان بیماران بسیاری وجود دارد که جز با پیوند عضو، امکان ادامه حیات برای آن‌ها وجود ندارد. این اعضا از بدن کسانی قابل برداشت است که مرگ آن‌ها مسلم و قطعی باشد و یا محکومین به اعدام که می‌توان قبل از قصاص، اهدای عضو از بدن آن‌ها را انجام داد.

مجازات‌های قضایی به طور کلی یا ناظر به جسم انسان است یا حقوق و آزادی‌های انسان را مورد تعرض قرار می‌دهد و یا دارائی و امکانات مادی انسان را از او سلب می‌کند. مجازات‌های بدنی برخی ناظر به گرفتن حیات مجرم و برخی دیگر واجد این ویژگی نیستند و آن‌هایی که سالب حیات نیستند یا به عنوان قطع و جرح عضو مطرح می‌شوند و یا به عنوان مجازات شلاق. مجازات‌های نابودی حیات در حقوق ایران که همگی وجه مشترک دارند و آن عبارتست از: حذف فیزیکی و سلب حیات و از بین بردن شخص مجرم عبارتند از قصاص، اعدام، رجم، قتل و صلب. به طور کلی طرز اجرای حکم اعدام بر حسب ممالک متفاوت است. سربریدن، به دار آویختن، نشاندن روی صندلی‌های الکتریکی، گذاشتن در اتاق‌های گاز، تزریق داروهای مرگ آور و بالاخره تیرباران کردن از متداول‌ترین طرق اجرای مجازات اعدام در دنیای امروز به شمار می‌آید.

در این تحقیق بر آنیم که:

۱. مبانی برداشت عضو از افراد مرگ مغزی، البته بعد از آنکه مرگ یا حیات بودن مرگ مغزی را اثبات کردیم. که با سه فرض روبرو هستیم: ۱- علم به حیات: این افراد زنده هستند و برداشت اعضا بدن آنان مسلماً حرام خواهد بود، زیرا اگر هم این عضو در حیات شخص مؤثر نباشد ادله حرمت اضرار به غیر به حرمت برداشت آن‌ها دلالت دارد. ۲-

علم به مرگ: اگر بدانیم که مردگان مغزی واقعاً مرده هستند در این صورت نیز جداسازی اندام‌های آنان جایز نخواهد بود، زیرا ادله‌ای مانند: حرمت جنایت بر مرده، حرمت شکستن اعضای بدن مردگان و حرمت مثله کردن در این مقام جاری می‌شود. ۳- شک در حیات و مرگ: اگر شک کنیم در مرگ یا حیات فرد در این صورت حکم برداشت اعضای بدن مردگان مغزی نیز مشکوک خواهد بود.

۲. اینکه ملاک جواز برداشت عضو از مرده‌ی مسلمان در صورتی که بدانیم قطع عضو موجود و پیوند در ادامه زندگانی و حفظ جان مسلمان گیرنده عضو دخالت مسلم دارد و یا اینکه ظن غالب به مؤثر بودن قطع عضو وجود داشته باشد.

۳. اهدای اعضا بدن قبل از قصاص که از فتاوی فقیهان روشن می‌شود که حکم اولی در مورد قطع اعضای بدن حرمت است، اما اکثر فقهای عظام با استفاده از عنوان ثانوی حکم به جواز قطع اعضای اهداکنندگانی که محکوم به قصاص نفس قبل از اجرا حکم شده‌اند، داده‌اند. البته اجرای این حکم را متوقف بر شرایطی کرده‌اند، این شرایط عبارتند از: نداشتن خطر جانی یا غیر قابل تحمل برای اهداکننده، عدم امکان تأمین عضو از غیر مسلمان، متوقف بودن حیات بیمار بر پیوند آن عضو و عدم تأخیر در اجرای حکم. که مبانی جواز و عدم جواز را مورد بررسی قرار می‌دهیم و نظر مراجع عظام را نیز ذکر می‌کنیم.

این تحقیق براساس سؤالات مشخصی انجام می‌شود که بیان سؤالات جزئی آن در اینجا امکان پذیر نیست، لذا به ذکر سؤال‌های اصلی این پژوهش می‌پردازیم.

۱. مبانی عدم جواز برداشت عضو از مردگان چیست؟
۲. مبانی جواز برداشت عضو از مردگان چیست؟
۳. مبانی حرمت اهدای اعضای محکومین به اعدام چیست؟
۴. مبانی جواز اهدای عضو محکومین به اعدام چیست؟

۲-۱: ضرورت انجام تحقیق

با توجه به وجود محکومین به مرگ متقاضی اهداء اعضا، وضعیت کشور ما که تعداد بیماران خاص و نیازمند پیوند عضو، چشمگیر است و می‌توان گفت تقاضا برای دریافت اعضا پیوندی بیشتر از تعداد موجود آن است و شکاف میان این دو روزه روز بیشتر می‌شود، توانایی پزشکان

ایرانی به انجام عمل پیوند اعضای رئیسه مانند قلب و ... ضرورت انجام تحقیق به خوبی احساس می‌شود.

۳-۱: اهداف تحقیق

سنجش توان نظام فقهی و حقوقی کشور در پاسخ به مسئله پاسخ به ابهامات فقهی و حقوقی موجود

۴-۱: سؤالات تحقیق

۱. مبانی عدم جواز برداشت عضو از مردگان چیست؟
۲. مبانی جواز برداشت عضو از مردگان چیست؟
۳. مبانی حرمت اهدای اعضای محکومین به اعدام چیست؟
۴. مبانی جواز اهدای عضو محکومین به اعدام چیست؟

۵-۱: فرضیات تحقیق

۱. مبانی عدم جواز برداشت عضو از مردگان حرمت انتفاع از میت، اجماع، روایات، نداشتن منفعت حلال، حرمت مثله و غیره می‌باشد.
۲. مبانی جواز برداشت عضو از مردگان حکومت ادله‌ی عناوین ثانویه برای عناوین اولیه، قاعده‌ی تزاحم، روایات می‌باشد.
۳. مبانی حرمت اهدای اعضای محکومین به اعدام، حرمت اضرار به نفس، نفی مالکیت انسان، حرمت انتفاع از میت و غیره می‌باشد.
۴. مبانی جواز اهدای عضو محکومین به اعدام آیات، روایات و قواعد فقهی می‌باشد.

۶-۱: پیشینه تحقیق

مسئله پیوند اعضا در کتب مختلف فقهی و حقوقی مطرح شده است. از جمله می‌توان به: خرید و فروش و پیوند اعضا از دیدگاه فقه و حقوق، نگرشی جامع به پیوند اعضا، مرگ مغزی و پیوند اعضا از دیدگاه فقه و حقوق، مرگ مغزی از منظر فقه و حقوق، قصاص عضو و دیه اعضا و قطع و پیوند اعضا از دیدگاه امام خمینی (ره) اشاره کرد.

مقاله‌هایی نیز در این باره به چشم می‌خورد. نظیر: اجرای کیفر در راستای اهدای عضو، مبانی

مشروعیت پیوند اعضا و بررسی فقهی و حقوقی از طریق اهدای عضو.

۷-۱: روش تحقیق

روش و ابزار گردآوری اطلاعات شامل: روش اصلی گردآوری مطالب، روش کتابخانه‌ای و اسنادی می‌باشد. ابزار اصلی در جمع‌آوری مطالب، مصاحبه با افراد مختلف و استفاده از شبکه‌های اطلاعاتی کامپیوتری و بخصوص شبکه جهانی اینترنت می‌باشد.